

Volumen Epistolarum, Qvas Romani Pontifices, Gregorijs III., Stephanvs III., Zacharias I., Pavlvs I., Stephanvs IV., Adrianvs et Pseudopapa Constantinus miserunt & reges Francorum, Carolvm Martellvm, ...

Gretser, Jacob

[München], 1613

Jtem Epistola Stephani Papæ, ad Domnum Pippinum Regem, specialiter & singillatim pro defensione sancta Dei Ecclesiæ directa, vt in superiore eiusdem continetur Epistola, adiutorium volens obtinere ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65166](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65166)

2. Tim. 4.

Iudex Dominus Deus & Saluator noster Iesus Christus, qui viuit in vnitae cum Deo patre omnipotente & Spiritu sancto per omnia saecula saeculorum, Amen.

Item Epistola Stephani Pape, ad Domnum Pippinum Regem, specialiter & singillatim pro defensione sanctae Dei Ecclesiae directae, vt in superiore eiusdem continetur Epistola, adiutorium volens obtinere contra Langobardos, per Georgium & Vvarneharium similiter directae.

VI.

DOMNO excellentissimo filio, & nostro spiritali compatri Pippino Regi Francorum, & Patricio Romanorum, Stephanus Papa.

* B. & C. s. segmenta.

Dan. 13.

Quanta luctuosa & amarissima tristitia circumuallati, quantaq; anxietate atq; angustia coarctati simus, & quantas crebrescentibus continuis malis oculi nostri distillantibus profundant lachrymas, credimus quod & ipsa omniu elementorum * figmenta enarrent. Quis enim harum tribulationum conspexerit non lugeat? Quis auditor harum nobis inhaerentium calamitatum non vlulet? Quam obrem cuiusdam bonae mulieris Susannae pudicitiae verba loquimur: *Angustiae nobis vndique, & quid agamus ignoramus.* O filij excellentissimi & Christianissimi, vtinam omnipotens rerum creator Dominus quemadmodum priscis temporibus Abacuc illum Prophetam ad refocillandum & consolandum Daniele praeceptum abstrusum in leonum lacu, repentino volatu adportatum ab Angelo miserat; ita & nunc si dici potest, eius misericordissima longanimitas à Deo seruata excellentiam tuam

euam vel vniushoræ momento præsentem fecisset ad
 contemplandas ærumnosas & lugubres angustias &
 tribulationes, quas immaniter à Langobardorum
 gente & eorum nefando Rege patimur. Ecce vene-
 runt nobis dies angustię, præsto sunt dies fletus & ama-
 ritudinis, dies anxietatis & gemitus doloris, quoniam
 quod timebamus euenit, & quod verebamur accidit.
 Pro quo angustiati, afflicti atq; oppressi, & ex omni
 circumquaq; parte circumdati ab eorum nequissimo
 Haistulfo Rege, & eorum Langobardorum gente,
 profusis lachrymis percussoq; pectore cum Propheta
 Dominum deprecantes dicimus: *Adiuua nos Deus sa-* *psal. 78.*
lutaris noster, & propter honorem nominis tui libera nos. Et
 rursum: *Apprehende arma & scutum, & exurge in adiu-* *psal. 34.*
torium nostrum. Domine iudica nocentes nos, & expugna im-
pugnantes nos. Etenim sæpius bonitati tuæ innotescere
 videmur licet nostras tribulationes, tamen & nunc lu-
 ctu & gemitu referendum malorum pericula, quæ ab
 eodem proteruo Rege passi sumus, & eius gente Lan-
 gobardorum, magno cogente periculo significan-
 dum statuimus.

Iam credimus Christianissime & excellentissime
 fili & spiritalis compater, omnia nobilitati tuæ esse co-
 gnita, quomodo pacis fœdera ab impio Haistulfo Re-
 ge & eius gente dissipata sunt, & qualiter nihil iuxta
 vt constituit & per vinculum Sacramenti confirma-
 tum est, valuimus impetrare, etiam quia nullum au-
 gmentum nobis factum est, potius autem post deso-
 lationem totius nostræ prouinciæ, & plura homicidia
 ab eadem gente perpetrata, etiam quod cum magnis
 lacrymis & dolore cordis dicimus, agnoscas excellen-
 tissime fili & spiritalis compater, in ipsis Ianuariarum

Kalend. cunctus eiusdem Haistulfi Langobardorum, Regis exercitus è Tusciæ partibus in hanc ciuitatem Romanam coniunxerunt, & resederunt iuxta portam sancti Pancratij & Portuensem. Ipse verò Haistulfus cum alijs exercitibus coniunxit, ex alia parte & sua fixit tentoria iuxta portam Salariam & cæteras portas, & nobis direxit dicens: Aperite mihi portam Salariam, & ingrediar ciuitatem, & tradite mihi Pontificem vestrum, & habebo in vobis compassionem. Alioquin muros subuertens, vno vos gladio interficiam, & videam quis vos eruere possit à manibus meis.

Sed & Beneuentani omnes generaliter in hanc Romanam urbem coniungentes resederunt, iuxta portam beati Ioannis Baptistæ, & iuxta portam beati Pauli Apostoli & cæteras istius Romanæ ciuitatis portas, & omnia extra urbem prædia longè lateq; ferro & igne consumpsérunt, domos omnes comburentes, pene ad fundamenta destruxerunt, Ecclesias Dei incenderunt, & sacratissimas Sanctorum imagines in ignem proiicientes, suis gladijs consumpsérunt, & munera sancta, id est, Corpus Domini nostri Iesv Christi in suis contaminatis vasibus quos folles vocant miserunt, & cibo carnijum copioso saturati, comedebant eadem munera. Velamina altarium Ecclesiarum Dei, vel omnia ornamenta, quod nimis crudele & dici est, auferentes, in proprijs vtilitatibus vsi sunt. Seruos Dei Monachos, qui pro officio diuino in monasterijs morabantur, plagis maximis tundentes, plures laniauérunt, & sanctimoniales fœminas atque reclusas, quæ ab infantia & pubertatis tempore

pore pro Dei amore sese clausuræ tradiderunt, abstrahentes cum magna crudelitate polluerunt, qui etiam & in ipsa contaminatione alias interficere visi sunt, & omnes domos cultas beati Petri igni combusserunt, vel omnium Romanorum, vt dictum est, domos comburentes, extra urbem funditus destruxerunt, & omnia peculia abstulerunt, & vineas ferè ad radices absciderunt, & messes conterentes, omnino deuorauerunt, & neque domui sanctæ nostræ Ecclesiæ, neque cuiquam in hac Romana vrbe commoranti spes viuendi remansit, quia, vt dictum est, omnia ferro & igne consumpserunt, & multos interfecerunt, sed & copiosam familiam beati Petri & omnium Romanorum, tam viros quam mulieres iugulauerunt, & alios plures captiuos duxerunt. Nam & innocentes infantulos à mamillis matrum suarum separantes, ipsasque vi polluentes interemerunt ipsi impij Langobardi, & tanta mala in hac Romana prouincia fecerunt, quanta certè nec paganæ gentes aliquando perpetrarunt, quia etiam si dici potest, & ipsi lapides nostras defolationes videntes vlulant nobiscum. Quinquaginta & quinque dies hanc adflictam ciuitatem Romanam obsidentes, & ex omni parte circundantes, prælia fortissima die noctuque cum pessimo furore incessanter contra nos ad muros istius Romanæ vrbis commiserunt, & non deficiebant impugnantes nos, vt suæ potestati, quod auertat diuinitas, subiiciens omnes vno gladio idem iniquus Hæistulphus interimeret. Ita enim exprobrantes nobis asserebant: Ecce circumdati estis à nobis, & non effugietis manus nostras. Veniant nunc Franci, & eruant vos de manibus nostris. Nam & ciuitatem Narniensem, quam beato Pe-

tro tua Christianitas concessit, abstulerunt; & aliquas ciuitates nostras comprehenderunt. Quamobrem afflicti vix potuimus per maximum ingenium marino itinere praesentes nostras literas & missos ad tuam excellentissimam Christianitatem dirigere, quas & cum magnis lachrymis scripsimus, qui etiam probante veritate dicimus, per vnamquamque literam lachrymas sanguine mixtas exprimeremus, & vtinam praestaret nobis Dominus, vt quahora nostram luctuosam exhortationem legeris, in praesentia tua per omnem literam sanguine plene lachrymae fluerent.

Vnde fili excellentissime & spiritualis compater, peto te, & tanquam praesentialiter adsistens, pro oluitus terrae & tuis vestigiis me prosternens, cum diuinis mysteriis coniuro coram Deo viuo & vero, & eius principe Apostolorum B. Petro, vt sub nimia festinatione & maxima celeritate nobis subuenias, ne pereamus; quoniam post Dominum, in tuis manibus nostrum omnium Romanorum commisimus animas. Non nos derelinquas, sic non te derelinquat Dominus in omnibus tuis actibus & operibus. Non nos spernas, sic non te spernat Dominus inuocantem eius potentiam. Ne elonges a nobis auxilium tuum, Christianissime fili & spiritualis compater, sic non elonget Dominus auxilium suum & protectionem a te tuaque gente, dum ingressi fueritis contra inimicos vestros ad dimicandum. Adiua nos, & auxiliare nostri sub magna velocitate Christianissime, sic adiutoriū sumas a Deo omnipotente, qui te vnxit super turbas populorum per institutionem B. Petri in Regem. Occurre, occurre fili, occurre & subueni nobis, antequam gladius inimicorum ad cor nostrum pertingat, Peto te, ne pereamus,

reamus,

reamus, ne quando dicant gentes quæ in cuncto orbe terrarum sunt: Vbi est fiducia Romanorum quã post Dominum in Regibus Francorum habebant? Non nos patiaris perire, & ne moreris, aut differas nobis* ** ad solatiu dandum.* Nec à tuo nos separe auxilio, sic non sis alienus à regno Dei, & inseparatus à tua dulcissima coniuge, excellentissima Regina & spiritali nostra commatre. Non nos amplius anxari & periclitari, atq; in luctu & fletu perseuerare permittas bone excellentissime fili & spiritalis compater, sic non superueniat tibi luctus de tuis meisq; dulcissimis filiis Domino Carolo & Carolomaño excellentissimis Regibus & Patritiis. Nō obdures aurē tuā ad audiendū nos, & ne auertas faciem tuam à nobis. Ne confundamur in nostris petitionibus, & ne pericitemur vsq; in finem. Sic non obduret Dominus aurem suam tuas ad exaudiendum preces, & ne auertat faciem suam à te, in illo futuri examinis die, quando cum B. Petro & cæteris suis Apostolis ad iudicandum sederit, omnem ordinem, omnem sexum, omnemq; potestatem humanam, & seculum per ignem: dicaturq; tibi, quod auertat diuinitas: Nescio te, quia non auxiliatus es Dei Ecclesiæ, & defendere minimè procurasti eius peculiarem populum periclitantem.

Audi me fili, audi me, & subueni nobis. Ecce adest tempus saluandi nos, salua nos antequam pereamus Christianissime Rex. Quid enim melius, quidue elegantius aut egregius, quàm periclitantes & in angustia positos saluare? Scriptum quippe est: Qui saluat, tanquam qui ædificat. Hinc enim præcipuus Isaias Propheta ait: Subuenite oppresso. Omnes enim gentes quæ circumquaq; sunt positæ, & ad vestram per Dei

H   poten-

potentiam Francorum fortissimam gentem refugium fecerunt, saluæ factæ sunt: & si omnibus gentibus auxilium impertire non differtis, & per vos saluæ efficiuntur, multò amplius sanctam Dei Ecclesiam & eius populum de inimicorum impugnatione debueratis liberare. O quanta fiducia in nostro inerat corde, quando vestrum mellifluum conspiceremur vultum, & in caritatis vinculo sumus alligati atq; connexi, in magna quiete & securitate nos permanere. Sed dum à vobis sperabamus lucem videre, eruperunt tenebræ, & facta sunt nouissima nostra peiora prioribus. Considera fili, considera, & omnino percogita, per Deum viuum te coniuro, quoniam & nostra, & omnis Romanorum populi animæ post Deum & eius principem Apostolorum in tuâ à Deo protectâ excellentiâ, & gente Francorum à Deo tibi commissâ pendent, quia, vt prælatum est, in gremio tuo nostras commisimus animas: & si perire, quod absit, & auertat diuina clementia, nos contigerit, perpende obsecro, & omni modo perpensa, in cuius animam respiciat ad peccatum. Certè enim omnino crede Christianissime, si nobis aliqua euenerit calamitas, quod absit, periclitandi, tu de omnibus, à Deo protecte, dilectissime nobis, ante tribunal Dei eris redditurus rationem, cum omnibus tuis Iudicibus, quoniam, vt prælatum est, nulli alio, nisi tantummodò tuæ amantissimæ excellentiæ, vel dulcissimis filiis, & cunctæ genti Francorum per DEI præceptionem, & beati PETRI sanctam DEI Ecclesiam, & nostrum Romanorum Reipublicæ populum commisimus protegendum.

Ecce omnes nostros dolores & anxietates atq; angustias

gustias tuæ à Deo protectæ bonitati innotuimus, Tu verò excellentissime fili, & spiritalis compater, age & libera post Dominum in te confugientes, vt fructum bonum afferens in futuri examinis die merearis dicere: Domine meus princeps Apostolorum B. Petre, ecce ego clientulus tuus, cursum consummans, fidem tibi seruans, Ecclesiam à superna clementia tibi commendatam de manibus persequentium defendens, liberaui, & assistens immaculatus coram te, offero tibi pueros quos mihi commisisti, de manibus inimicorum eruendos, sospites atq; incolumes existentes: tunc & in præsentī vita regni gubernacula tenens, etiam & in futuro sæculo cum Christo regnans, cælestium præmiorum gaudia adipisci merearis, audiens nimirum paternam desiderabilem vocem illam inquitentis: *Venite benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis præparatum est ab origine mundi.* *Incolumem excellentiam tuam superna gratia custodiat.* Matth. 25.

* *Embolum.*

* Opere namq; direximus ad vestram Christianissimam excellentiam præsentem nostrum missum Georgium reuerentissimum ac sanctissimum fratrem & coëpiscopum nostrum, atq; Warneharium religiosum Abbatem, missum vestrum, seu Thomaricum & Comitem, magnificos item missos nostros, qui vobis nostros omnes dolores & cunctas desolationes quas à Langobardorum gente & eorum proteruo Rege passi sumus, & assidue patimur, vobis subtili enarratione, sicut propriis oculis viderunt, viua voce dicere

H 2   debe-

* Germani
Vocant, ein
Einlag /
Vulgo etiã
Postscri-
ptum.
* Oportet
neg.

debeant, quibus & in omnibus tanquã nobismetipsis credere lubeat Christianissima excellentia vestra, & nostram liberationem nimis festinanter procurare. Et coniuro te per Deum viuum & verum, à Deo protecte fili & spiritalis compater, vt nequaquam amplius discredas nostras afflictiones, & nullo modo neglectum ponatis ad liberandum nos, ne, quod absit, si amplius credere distuleris, & neglexeris nos eruendum, nobis, quod auertat diuinitas, inruat calamitas per eundi, & vobis pertineat ad magnum detrimentum & peccatum atq; condemnationem, in præsentis & æterna vita: quia vobis animas omnium nostrum Romanorum tradimus, sed magis magisq; vt prælatum est, coniuramus te à Deo seruate excellentissime fili & spiritalis compater, per Patrem & Filium & Spiritum sanctum, Trinitatem indiuisam, vt nostras tribulationes & angustias atq; dolores & desolationes credere lubeatis sine qualibet ambiguitate, & nobis propter Deum subuenire, & ad liberandum nos de manibus Langobardorum inimicorum nostrorum nimis festinanter occurrere digneris, vt fructum afferens copiosum, victor, intercedente B. Petro, super omnes barbaras nationes efficiaris, & vitam æternam possideas. Præfatus verò Warneharius Abbas pro amore B. Petri lorricam se induens, per muros istius afflictæ Romanæ ciuitatis die noctuq; vigilauit, & pro nostra omnium Romanorum defensione atq; liberatione vt bonus athleta Christi totis suis viribus decertauit.

Item